

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

38 33/T

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
DOWÓDZTWO OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

OPlot 3/51

~~Do użytku służbowego~~
Egz. nr *291*

INSTRUKCJA
WOJSKOWEJ TERENOWEJ
OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ
1 9 5 1

35 33/T

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
DOWÓDZTWO OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

OPlot 3/51

~~.....~~
Egz. nr 231

INSTRUKCJA
WOJSKOWEJ TERENOWEJ
OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

1 9 5 1

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
DOWÓDZTWO OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

OPlot 3/51

Egz. nr. _____

294

INSTRUKCJA
WOJSKOWEJ TERENOWEJ
OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

**Wyższa Szkoła Oficerów
Politycznych**

Nr _____

_____ r.

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

1 9 5 1

35JR : 358/PL : 355.23a

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
DOWÓDZTWO OBRONY PRZECIWOLOTNICZEJ

Nr 349

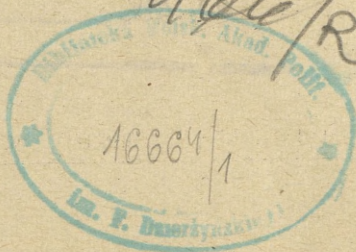
Warszawa, dnia 5 lipca 1951 r.

ROZKAZ WPROWADZAJĄCY

Zatwierdzam i wprowadzam do użytku w wojsku
„Instrukcję Wojskowej Terenowej Obrony Przeciwo-
lotniczej”

MINISTER OBRONY NARODOWEJ
KONSTANTY ROKOSSOWSKI

Marszałek Polski

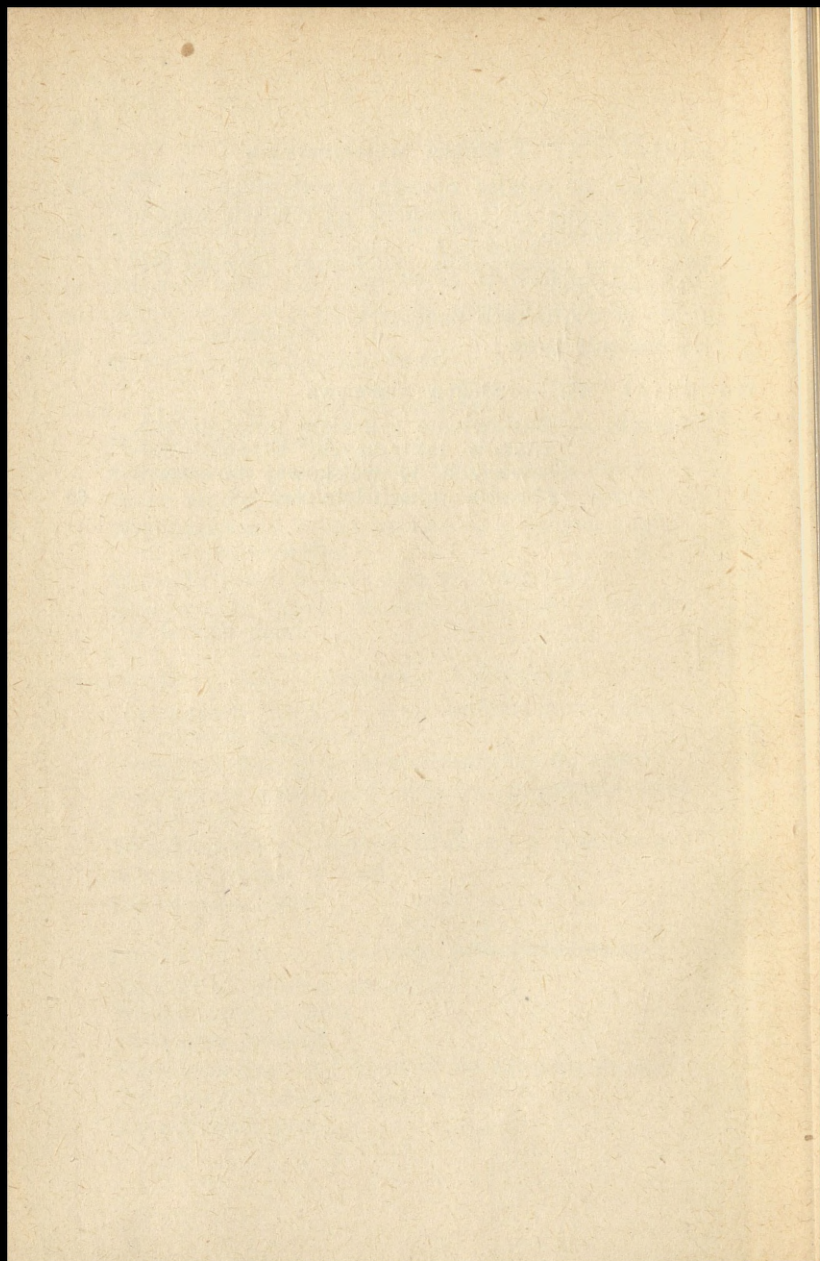

T R E Ś Ć

	Str.
Rozdział I — Organizacja i zadania wojskowej terenowej obrony przeciwlotniczej	
Wiadomości ogólne	7
Zasady organizacyjne	8
Rozdział II — Zadania oraz przeznaczenie służb i pogotowi	
Rozdział III — Zapewnienie gotowości służb i pogotowi	
Przeprowadzanie zbiórek	17
Gotowość bojowa służb i pogotowi	17
Czynności służb i pogotowi na sygnał „Alarm lotniczy”	19
Rozdział IV — Obserwacja, powiadamianie i łączność	
Rozdział V — Służba obserwacyjno-rejestracyjna	
Wiadomości ogólne	24
Czynności na sygnał „Alarm lotniczy”	25
Czynności w czasie zaobserwowania skutków napadu	26
Rozdział VI — Służba bezpieczeństwa	
Rozdział VII — Służba odkażania	
Rozpoznanie odcinka skażonego	31
Podejście do odcinka skażonego	34

	Str.
Punkt wyjściowy i czynności przygotowawcze	34
Powzięcie decyzji	36
Dowodzenie pododdziałami na odcinku skażonym	37
Współdziałanie z innymi służbami i pogotowiami pracującymi na odcinku skażonym	37
Praca w nocy i w specjalnych warunkach	37
Organizacja odpoczynku dla pracujących na od- cinku skażonym	38
Wyjście z odcinka skażonego	38
 Rozdział VIII — Służba sanitarna	
Wiadomości ogólne	40
Rozpoznanie oraz przygotowanie się do pracy	41
Praca służby sanitarnej przy udzielaniu pomocy	42
Współdziałanie służby sanitarnej z innymi służba- mi i pogotowiami	43
Warunki pracy w nocy i porze zimowej	43
Zakończenie prac służby sanitarnej i wyjście z terenu pracy	43
 Rozdział IX — Pogotowie techniczne	
Otrzymanie zadania oraz rozpoznanie miejsca i rodzaju zniszczeń	45
Powzięcie decyzji oraz przystąpienie do pracy	46
Kierowanie pracą pododdziałów pogotowia tech- nicznego	47
Współdziałanie z innymi służbami i pogotowiami	48
Warunki pracy w nocy	48
Zakończenie prac	49
 Rozdział X — Pogotowie przeciwpożarowe	
Wyjazd na miejsce pożaru	50
Rozpoznanie pożaru	51
Powzięcie decyzji	53
Przygotowanie sił i środków na miejscu pożaru	53
Tok pracy i gaszenie pożaru	54
Zakończenie prac	57

	Str.
Rozdział XI — Służba weterynaryjna	
Podejście do miejsc napadu powietrznego	59
Przygotowanie sił i środków na miejscu napadu powietrznego	60
Prace przy okazywaniu zwierzętom pomocy we- terynaryjnej	61
Prace w warunkach zimowych	62
Zakończenie prac	62
 Rozdział XII — Służba alarmowa	
Załącznik — Zestawienie sygnałów umówionych, znaków taktycznych, skrótów sto- sowanych w wojskowej terenowej obronie przeciwlotniczej	66

ROZDZIAŁ I

ORGANIZACJA I ZADANIA WOJSKOWEJ TERENOWEJ OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

Wiadomości ogólne

1. Zadaniem Wojskowej Terenowej Obrony Przeciwlotniczej (WTOPlot) jest:

- w odpowiednim czasie wiedzieć o zbliżającym się napadzie powietrznym oraz szybko i sprawnie likwidować skutki napadu powietrznego;
- zmniejszyć do maksimum możliwość wykrycia przez lotnictwo nieprzyjaciela, miejsca rozmieszczenia wybranego celu napadu;
- w miarę możliwości odpowiednio uodpornić przedmioty celu, przed środkami napadu powietrznego;

2. Zadania WTOPlot wykonuje się przez odpowiednie przeszkolenie i mobilizację ludności danego obiektu oraz drogą wykorzystania zawnazu przygotowanych środków.

3. Sposoby działania WTOPlot:

- maskowanie;
- urządzenia zabezpieczające przedmioty celu przed środkami napadu;
- obserwacja, powiadamianie i alarmowanie;
- przeciwdziałanie i usuwanie skutków napadu powietrznego przez służby i pogotowia;

- zorganizowane rozejście się we właściwe miejsca i we właściwym czasie oraz wykonywanie czynności przewidzianych specjalnymi przepisami.
- 4. Wojskowa Terenowa Obrona Przeciwlotnicza wykonuje również zadania obrony przeciwchemicznej.
- 5. Napad powietrzny wykonywany jest przez lotnictwo i rakiety dalekiego zasięgu.
- 6. Środki rażenia stosowane przez lotnictwo są:
 - bomby burzące;
 - bomby zapalające;
 - bomby odłamkowe;
 - bomby chemiczne;
 - kierowane bomby lotnicze;
 - samoloty — pociski;
 - bomby atomowe;
 - bomby bakteriologiczne.
- 7. Przy organizacji WTOPlot należy uwzględnić:
 - stosowanie zasad maskowania oraz przygotowanie środków do maskowania;
 - stosowanie zasad WTOPlot w urbanistyce i budownictwie;
 - zorganizowanie organów WTOPlot na terenie obiektu;
 - zorganizowanie alarmowania;
 - zorganizowanie obserwacji, rejestracji i powiadamiania o skutkach napadu powietrznego;
 - zorganizowanie służb i pogotowi dla przeprowadzenia akcji likwidacji lub ograniczenia skutków napadu powietrznego;
 - zorganizowanie samoobrony nie zatrudnionej ludności (personelu).

Zasady organizacyjne

- 8. W celu przygotowania i wykonywania zadań WTOPlot w obiektach wojskowych, tworzy się komendę WTOPlot obiektu w składzie:

- komendant WTOPlot obiektu;
- szef sztabu komendy WTOPlot obiektu;
- szefowie poszczególnych służb i pogotowi (ilość i rodzaj służb zależy od typu obiektu).

9. Komendantem WTOPlot obiektu jest przełożony, któremu podlega dany obiekt lub osoba przez niego wyznaczona. Komendant WTOPlot obiektu jest odpowiedzialny za organizację i wykonywanie WTOPlot na terenie swego obiektu.

Obowiązkiem jego jest:

- organizować, przygotowywać i stosować środki WTOPlot na terenie swojego obiektu;
- przeprowadzać szkolenie całego stanu osobowego obiektu w dziedzinie WTOPlot;
- zabezpieczyć organa WTOPlot w niezbędny sprzęt, środki łączności i alarmowania;
- przeznaczyć pomieszczenie dla poszczególnych organów WTOPlot (dla komendy, służb i pogotowi, posterunków, sprzętu itd.);
- kierować akcją w czasie napadu powietrznego;
- współpracować z komendantami WTOPlot innych obiektów wojskowych oraz z organami WTOPlot miasta (miejsowości).

10. Obowiązki szefa sztabu komendy WTOPlot obiektu, pełnić będzie osoba wyznaczona przez komendanta obiektu. Z zasady, szefem sztabu będzie bezpośredni pomocnik do spraw technicznych komendanta obiektu (gł. inżynier obiektu). Szef sztabu jest przełożonym z tytułu służby, całego stanu osobowego obiektu i tylko on może wydawać rozkazy w imieniu komendanta WTOPlot obiektu.

Obowiązkiem szefa sztabu jest:

- opracowywanie według wytycznych komendanta WTOPlot obiektu, planu wyszkoleniowego oraz kontrolowanie jego wykonania;

- osobiste opracowywanie planu mobilizacyjnego;
- opracowywanie i przedstawianie komendantowi WTOPlot, projektów planów, odnośnie przygotowania i wykonywania WTOPlot w obiekcie;
- wykonywanie prac zleconych przez komendanta.

11. Obowiązki szefów poszczególnych służb i pogotowi, będą pełniły osoby wyznaczone przez komendanta danego obiektu, według następujących zasad:

- szefem służby obserwacyjno-rejestracyjnej z zasady, będzie etatowy szef łączności obiektu lub osoba pokrewnej specjalności wojskowej;
- obowiązki szefa służby bezpieczeństwa, będzie pełniła osoba odpowiedzialna za ochronę danego obiektu;
- obowiązki szefa służby sanitarnej, będzie pełniła osoba zajmująca etatowe stanowisko szefa służby sanitarnej, lekarza, szefa ambulatorium itp.;
- obowiązki szefa służby odkażania, będzie pełnił etatowy szef służby chemicznej lub osoba odpowiedniego zawodu;
- szefem pogotowia przeciwpożarowego, będzie komendant straży pożarnej obiektu;
- szefem służby weterynaryjnej będzie osoba zajmująca stanowisko etatowe w tym zawodzie;
- szefem służby alarmowania może być każda osoba, zajmująca kierownicze stanowisko;
- szefem pogotowia technicznego może być osoba, której etatowe stanowisko związane jest z kierowaniem pracami technicznymi.

12. W zależności od składu osobowego danego obiektu, poszczególne służby i pogotowia specjalne, będą się dzielić na pododdziały (drużyny, plutony, kompanie). Ilość pododdziałów oraz ich skład osobowy określa komendant WTOPlot obiektu.

13. Pododdziały należy tworzyć według ich specjalności fachowych i przeznaczenia, jak na przykład:

- a) służba obserwacyjno-rejestracyjna:
 - pododdział obserwatorów;
 - pododdział łączności;
- b) pogotowie techniczne:
 - pododdział usuwania gruzów;
 - pododdział gazowy;
 - pododdział elektryczny;
 - pododdział wodno-kanalizacyjny;
 - pododdział remontowy;
 - pododdział drogowo-mostowy;
 - pododdział pirotechniczny itd.

14. Lokal komendy WTOPlot obiektu powinien odpowiadać następującym warunkom:

- znajdować się w miejscu zapewniającym możliwie najdogodniejsze warunki dla kierowania akcją w czasie napadu powietrznego;
- posiadać odpowiednią konstrukcję budowlaną celem bezpieczniejszego kierowania akcją;
- posiadać warunki łatwego zorganizowania łączności z podległymi posterunkami służb i pogotowi;
- posiadać w miarę możliwości, urządzenia wodno-kanalizacyjne, elektryczne, a w zimie urządzenia dla ogrzewania pomieszczeń.

15. Dla przygotowywania i wykonywania WTOPlot w garnizonie, wyznacza się komendanta WTOPlot garnizonu, obowiązki którego z zasady będzie pełnił Komendant Garnizonu.

16. Pod względem WTOPlot komendantowi WTOPlot garnizonu, podlegają komendanci WTOPlot obiektów wojskowych danego garnizonu.

17. Komendanci WTOPlot garnizonów, współpracują pod względem WTOPlot z komendantami WTOPlot miasta, które są przy Miejskich Radach Narodowych i organizacyj-

nie podlegają Głównej Komendzie WTOPlot przy Prezydium Rady Ministrów.

18. Komendanci WTOPlot garnizonów pod względem WTOPlot podlegają właściwym Dowódcom Okręgów Wojskowych (Dowódcy Marynarki Wojennej).

19. Obowiązkiem komendanta WTOPlot garnizonu jest:

- osobiście kierować akcją WTOPlot na terenie swego garnizonu w czasie napadu powietrznego;
- kontrolować przygotowywanie i wykonywanie WTOPlot na terenie poszczególnych obiektów wojskowych;
- troszczyć się o należyte utrzymywanie środków WTOPlot (schronów, środków alarmowania itd.) znajdujących się na terenie danego garnizonu i doprowadzenie ich do gotowości bojowej;
- przeprowadzać ćwiczebne alarmy lotnicze w garnizonie (w porozumieniu się lub na rozkaz Dowódcy Okręgu);
- ogłaszać w odpowiednim czasie sygnały alarmów lotniczych dla poszczególnych obiektów wojskowych;
- wykonywać czynności zlecone przez organa przełożone pod względem WTOPlot.

20. Utrudnianie lotnictwu nieprzyjaciela wykonania napadu na dany obiekt, osiąga się przez maskowanie, które polega na:

- odpowiedniej lokalizacji obiektu i jego fragmentów (odpowiedni wybór miejsca, odpowiednie wzajemne rozmieszczenie poszczególnych zabudowań, stosowanie odpowiednich odległości od linii i punktów orientacyjnych — torów kolejowych, rzek, jezior, wież itd.);
- przystosowaniu kształtu i koloru poszczególnych konstrukcji do otaczającego terenu;
- stosowaniu sztucznych i naturalnych masek (zadrzewianie, żywopłoty, siatki maskujące, zadymianie);
- budowie pozornych obiektów lub ich fragmentów;
- gaszeniu światła (zaciemnianie);

21. Stosowanie zasad OPlot w urbanistyce i budownictwie z punktu widzenia maskowania, zostało omówione w pkt. 20 niniejszej instrukcji, ponadto należy:

- stosować odpowiednie materiały budowlane ognioodporne, uszczelniające oraz o możliwie największej wytrzymałości;
- budować schrony wolnostojące lub pod budynkami o konstrukcji żelazobetonowej, względnie szkieletowej z przeznaczeniem dla obsługi, najważniejszych urządzeń, materiałów, dokumentacji itd.;
- budować urządzenia pomocnicze dla zabezpieczenia od odłamków i zwalisk (urządzeń maszyn itd.) drogą wykonania ścianek ochronnych poziomych i pionowych lub innych urządzeń.

22. W czasie napadu lotniczego, część personelu obiektu bierze udział w akcji WTOPlot, wchodząc w skład jakiegoś pogotowia lub służby, reszta pozostaje przy swoich warsztatach pracy, dla której organizuje się samoobronę polegającą na:

- rozmieszczaniu personelu w schronach lub w szczelinach przeciwlotniczych, wykonanych w tym celu na terenie obiektu, według zawczasu sporządzonego planu;
- informowaniu personelu przez posterunki służby bezpieczeństwa o sposobie wykonywania niezbędnych czynności w poszczególnych fazach napadu lotniczego (stosowanie indywidualnych środków obrony przeciwchemicznej itd.);
- zawiadamianiu personelu na jaki sygnał mają opuścić schron i dokąd mają się udać (w wypadku przebywania w miejscu skażonym — skierować do odkażenia oraz otoczyć ich opieką sanitarną).

23. Współpraca poszczególnych komendantów WTOPlot (wojskowych lub cywilnych) polega między innymi na tym,

że w czasie napadów powietrznych, siły i środki jednej komendy WTOPlot, muszą w miarę możliwości działać na korzyść drugiej.

24. W czasie szkolenia oraz wykonywania WTOPlot, należy posługiwać się skrótami, znakami umówionymi oraz sygnałami według załącznika.

ROZDZIAŁ II

ZADANIA ORAZ PRZEZNACZENIA SŁUŻB I POGOTOWI.

25. Skutki napadu powietrznego w obiektach mogą być różnego rodzaju, jak na przykład: pożar, ogólne zniszczenie, skażenie gazami bojowymi itp.

26. Celem zlikwidowania skutków napadu powietrznego w każdym obiekcie organizuje się służby i pogotowia WTOPlot, które dzielą się na:

- pogotowia i służby specjalne;
- pogotowia i służby ogólne (tworzone na terenie oddzielnych fragmentów obiektu);
- posterunki WTOPlot.

27. W zależności od stanu osobowego, rodzaju i możliwości technicznych i innych warunków danego obiektu, komendant WTOPlot obiektu, określa jakiego rodzaju mają być stworzone na terenie jego obiektu, służby i pogotowia (specjalne, ogólne czy też posterunki WTOPlot).

Z zasady w obiektach I kategorii będą stworzone pogotowia i służby specjalne (w skali całego obiektu) oraz pogotowia i służby ogólne (tworzone na terenie oddzielnych fragmentów obiektu np. w poszczególnych oddziałach produkcyjnych, na terenie hali montażowej, hali maszynowej itd.).

W obiektach II kategorii mogą być tworzone pogotowia i służby specjalne oraz posterunki WTOPlot lub nawet jeden rodzaj służby i pogotowia.

28. Pogotowia ogólne i posterunki WTOPlot przystępują do likwidacji skutków nalotu na terenie swego odcinka obiektu, natychmiast po wyrządzeniu szkód, nie czekając na rozkaz wyższego przełożonego (kom. WTOPlot obiektu).

29. Pogotowia specjalne wprowadza się do działania tylko na rozkaz komendanta WTOPlot obiektu lub rozkazem szefa odpowiedniej służby.

30. Przeznaczenie poszczególnych służb i pogotowi jest następujące:

- służba obserwacyjno-rejestracyjna przeznaczona jest do obserwacji, rozpoznania, rejestracji oraz powiadomienia o skutkach nalotu. Działa w granicach przydzielonego odcinka terenu;
- służba bezpieczeństwa — do utrzymania ładu i porządku oraz ochrony majątku danego obiektu;
- służba sanitarna — do zapewnienia pomocy sanitarnej osobom, które doznały obrażeń oraz przenoszenia ich do miejsc w tym celu wyznaczonych;
- służba odkażania — do odkażania terenu i przedmiotów objętych napadem chemicznym;
- pogotowie przeciwpożarowe — do lokalizacji i likwidacji pożarów;
- służba weterynaryjna — do okazania pomocy zwierzętom, które doznały obrażeń;
- służba alarmowa — do ogłaszania wszelkiego rodzaju alarmów jak również odwoływania ich oraz do wykonywania prac zleconych (gońcy);
- pogotowie techniczne — do naprawy uszkodzonych urządzeń budynków, środków komunikacji i łączności oraz do usuwania niewypałów itd.

31. Komendant WTOPlot obiektu, bezpośrednio lub przez szefów służb i pogotowi kieruje pracą służb i pogotowi WTOPlot w czasie likwidowania skutków napadów powietrznych na terenie obiektu.

U w a g a:

Służby lub pogotowia specjalne mogą wykonywać obowiązki kilku służb lub pogotowi.

Ilość tych służb i pogotowi będzie wówczas mniejsza od ilości podanej w pkt. 30.

ROZDZIAŁ III

ZAPEWNIENIE GOTOWOŚCI SŁUŻB I POGOTOWI

Przeprowadzanie zbiórek

32. W celu zorganizowania sprawnego i szybkiego przystąpienia do akcji, komenda WTOPlot obiektu sporządza instrukcję odnośnie przeprowadzania zbiórek dla stanu osobowego służb i pogotowi.

Zbiórka stanu osobowego służb i pogotowi może być przeprowadzana za pomocą umówionego sygnału dźwiękowego lub drogą powiadomienia przez gońców.

Gotowość bojowa służb i pogotowi

33. Od czasu ogłoszenia pogotowia OPlot, służby i pogotowia powinny być w stałej gotowości bojowej, to znaczy powinny być zdolne do wykonywania czynności w warunkach napadu lotniczego.

34. Czynności poprzedzające wprowadzenie gotowości bojowej służb i pogotowi:

- zbiórka i sprawdzenie stanu osobowego w poszczególnych pododdziałach służb i pogotowi;
- otrzymanie z magazynów odpowiedniego sprzętu i materiału oraz rozmieszczenie go w punktach zbiórek poszczególnych służb i pogotowi;

- doprowadzenie do gotowości środków łączności jak w warunkach napadu lotniczego;
- organizacja obserwacji terenu obiektu, z jednego z posiadanych punktów obserwacyjnych;
- przygotowanie pomieszczeń dla skoszarowania dyżurujących pododdziałów służb i pogotowi oraz przygotowanie pomieszczeń dla punktów zbiórek służb i pogotowi;
- wyznaczenie dyżurnych pododdziałów spośród poszczególnych służb i pogotowi.

35. Po dokonaniu zbiórki służb i pogotowi w czasie pogotowia OPlot, zgodnie z decyzją komendanta WTOPlot obiektu, stan osobowy służb i pogotowi może być skoszarowany lub zwolniony. Nie dotyczy to jednak dyżurujących pododdziałów.

36. Stan osobowy poszczególnych dyżurujących pododdziałów, powinien być podany w planie WTOPlot obiektu.

37. W pomieszczeniach przeznaczonych dla skoszarowania służb i pogotowi powinny znajdować się:

- łóżka;
- stoły;
- krzesła (ławki);
- woda do picia;
- zegar;
- apteczka sanitarna;
- łączność z komendą WTOPlot obiektu.

Sprzęt poszczególnych służb, pogotowi i komend nie powinien znajdować się dalej niż 50 — 100 m od miejsca ich rozlokowania.

38. Dla ochrony miejsca rozmieszczenia składu osobowego oraz sprzętu służb i pogotowi, szefowie służb i pogotowi wyznaczają wartę, której skład zatwierdza komendant WTOPlot obiektu.

Czynności służb i pogotowi na sygnał „Alarm lotniczy“

39. Powiadamianie obiektu o bezpośrednim zagrożeniu z powietrza, odbywa się drogą ogłoszenia ogólnego alarmu lotniczego dla całego miasta lub miejscowości.

Jeżeli obiekt nie znajduje się na terenie miasta lub miejscowości, to powiadamianie odbywa się przez odpowiednie organa wojskowe, zgodnie ze schematem zawiadomienia, sporządzonym przez Dowódcę Okręgu Wojskowego (Dowódcę Marynarki Wojennej).

Celem rozpowszechnienia sygnału „Alarm lotniczy“ wewnątrz obiektu, wykorzystuje się wewnętrzne środki alarmowania, jak syreny, radio itp.

40. Na sygnał „Alarm lotniczy“, stan osobowy służb i pogotowi natychmiast powinien stawić się do punktów zbiórek. Celem szybkiego przedostania się przez teren miasta, stan osobowy służb i pogotowi powinien posiadać przepustki wydane przez komendanta WTOPłot miasta (garnizonu).

41. Stan osobowy po przybyciu do punktu zbiórek na sygnał „Alarm lotniczy“, zgłasza się do swoich pododdziałów, pobiera sprzęt etatowy, przygotowuje się do pracy oraz doprowadza środki indywidualnej obrony przeciwchemicznej w położenie „pogotowie gazowe“.

Dowódcy pododdziałów meldują swoim szefom służb i pogotowi o gotowości ich pododdziałów.

42. Szefowie posterunków obserwacyjnych sprawdzają urządzenia posterunków obserwacyjnych i łączność z komendą WTOPłot obiektu, następnie meldują szefom swych służb o gotowości.

43. Stan osobowy pododdziału łączności służby obserwacyjno-rejestracyjnej, zajmuje swoje miejsca na stanowis-

ku dowodzenia komendy WTOPlot obiektu, sprawdza łączność z posterunkami obserwacyjnymi, ze sztabem WTOPlot garnizonu (miasta) i innymi abonentami znajdującymi się w spisie.

44. Pozostałe pododdziały po uporządkowaniu sprzętu pozostają na punktach zbiórek i działają w myśl zarządzeń komendanta WTOPlot obiektu lub szefów służb i pogotowi.

ROZDZIAŁ IV

OBSERWACJA, POWIADAMIANIE I ŁĄCZNOŚĆ

45. Obserwację lotnictwa nieprzyjaciela oraz skutków napadu powietrznego na terenie danego obiektu, wykonują obserwatorzy znajdujący się na poszczególnych posterunkach obserwacyjnych, wchodzących w skład służby obserwacyjno-rejestracyjnej.

46. Posterunki obserwacyjne rozmieszcza się w miejscach dogodnych dla prowadzenia obserwacji. Ilość posterunków obserwacyjnych zależy jest od warunków miejscowych, wielkości terenu, rodzaju i ilości zabudowań. Jeden z posterunków wykorzystywany jest przez komendanta WTOPlot obiektu. Posterunek taki nosi nazwę posterunku obserwacyjnego komendanta WTOPlot obiektu.

47. Każdemu posterunkowi obserwacyjnemu wyznacza się wycinek obserwacji. Wycinki obserwacji posterunków obserwacyjnych winny zazębiać się, tak aby stworzona sieć posterunków zapewniła wgląd na cały teren obiektu.

48. Na każdym posterunku obserwacyjnym powinno znajdować się:

- bezpośrednia łączność przewodowa z SD komendanta WTOPlot obiektu;
- plan wycinka obserwacji z naniesionymi głównymi zabudowaniami, który winien być zorientowany wg terenu i stron świata;

- najprostsze urządzenia dla ustalenia kierunku i szybkości wiatru;
- urządzenie dla osłony obserwatora od pocisków karabinowych i odłamków;
- najprostsze przedmioty do rozpoznawania środków trujących;
- środki dla oznaczenia (ogrodzenia) granic terenu skażonego (niebezpiecznego).

49. Rozmieszczenie poszczególnych posterunków obserwacyjnych przeprowadza komendant WTOPlot obiektu. W tym celu sporządza plan rozmieszczenia posterunków, które powinny być ponumerowane.

50. Dla przyjmowania meldunków z poszczególnych posterunków obserwacyjnych odnośnie: działalności lotnictwa nieprzyjaciela, skutków napadu powietrznego i działania służb i pogotwi przy likwidacji skutków napadu, organizuje się składnicę meldunkową na SD komendanta WTOPlot obiektu. Szefem składnicy meldunkowej jest szef służby obserwacyjno-rejestracyjnej.

51. Odpowiedzialność za organizację łączności ponosi szef służby obserwacyjno-rejestracyjnej, którego obowiązki z zasady będzie pełnił szef łączności obiektu.

52. Dla organizacji łączności w obiekcie wykorzystuje się w pierwszej kolejności środki posiadane.

53. Do systemu łączności WTOPlot obiektu zalicza się:

- administracyjny system łączności obiektu oraz sygnalizacja straży pożarnej;
- łączność przewodowa specjalna, przeznaczona dla potrzeb WTOPlot (na punktach zbiórek służb i pogotwi, posterunkach obserwacyjnych itd.);
- łączność z komendantami WTOPlot wyższego szczebla oraz z sąsiednimi obiektami.

54. Środki rozpowszechniania alarmów różnego rodzaju są następujące:

- syreny ręczne i elektryczne oraz radio — dla dublowania sygnału „Alarm lotniczy“ lub dla jego odwołania;
- dzwony, gongi, kawałki szyn kolejowych i inne — dla podania sygnału „Alarm chemiczny“.

55. Pomocniczymi środkami łączności są:

- wzrokowe środki łączności (chorągiewki, rakiety, światła) dla dublowania łączności przewodowej;
- gońcy piesi, na rowerach lub motocyklach.

56. Obowiązki personelu obsługującego środki łączności pełnią osoby odpowiednich specjalności, zatrudnione na danym obiekcie.

ROZDZIAŁ V

ŚLUZBA OBSERWACYJNO-REJESTRACYJNA

Wiadomości ogólne

57. Z chwilą ogłoszenia pogotowia OPlot wprowadza się dyżury przez całą dobę, na węźle łączności obiektu, na składnicy meldunkowej przy SD komendanta WTOPlot obiektu i na jednym z posterunków obserwacyjnych (głównym). Dyżury pełnią osoby ze składu osobowego służby obserwacyjno-rejestracyjnej. Obsługa pozostałych posterunków obserwacyjnych, węzła łączności i składnicy meldunkowej jest zobowiązana stawić się na swoje miejsce na sygnał „Alarm lotniczy“.

58. Obowiązkiem dyżurnego węzła łączności i składnicy meldunkowej jest utrzymanie węzła łączności w stałej gotowości do pracy, kontrolowania aparatów i linii telefonicznych oraz innego sprzętu łączności.

59. Obowiązkiem dyżurnego posterunku obserwacyjnego jest:

- stała obserwacja powietrza i terenu obiektu, w celu wykrycia we właściwym czasie działań lotnictwa nieprzyjaciela, zniszczeń, pożarów lub innych skutków napadu powietrznego bądź dywersji jak również obserwacja zaciemniania na terenie obiektu.

W wypadku niezgaszenia światła, dyżurny posterunku natychmiast przesyła meldunek do składnicy

meldunkowej. Meldunek taki traktuje się jako meldunek o nadzwyczajnym wypadku;

- natychmiastowe przekazywanie meldunków do składnicy meldunkowej o zaobserwowanych zajściach.

W niektórych wypadkach na posterunku może być dwóch dyżurnych, tj. dyżurny obserwator i dyżurny telefonista.

Obowiązki dyżurnego posterunku będą wówczas podzielone.

Czynności na sygnał „Alarm lotniczy“

60. Stan osobowy służb i pogotowi po wykonaniu czynności wymienionych w pkt. 41 niniejszej instrukcji zajmuje właściwe miejsce na węzle łączności, posterunkach obserwacyjnych i składnicy meldunkowej, a pozostała część stanu osobowego udaje się na punkty zbiórek jako rezerwa.

61. Obsługa posterunku obserwacyjnego po zajęciu swych miejsc jest obowiązana:

1) Szef posterunku:

- zameldować szefowi służby obserwacyjno-rejestracyjnej o przybyciu na posterunek;
- orientować się w sytuacji, w granicach swego wycinka obserwacji;
- postawić zadanie bojowe podwładnym;
- sprawdzić stan gotowości posiadanego sprzętu;
- nawiązać kontakt z posterunkami służby bezpieczeństwa, znajdującymi się na terenie danego wycinka;
- zameldować szefowi służby obserwacyjno-rejestracyjnej o gotowości posterunku do wykonywania zadań.

2) Obserwator:

- sprawdzić sprawność posiadanego sprzętu;
- przeprowadzić obserwację meteorologiczną na podstawie posiadanych urządzeń;
- zameldować szefowi posterunku o gotowości bojowej.

3) Telefonista:

- sprawdzić sprawność środków łączności i przygotować dziennik rejestracji meldunków;
- nawiązać łączność ze składnicą meldunkową i nie odchodzić od aparatu;
- zameldować szefowi posterunku o gotowości bojowej.

Czynności w czasie zaobserwowania skutków napadu

62. Posterunek obserwacyjny prowadzi stałą obserwację powietrza i terenu w granicach swego wycinka, celem natychmiastowego powiadomienia komendy WTOPlot obiektu o bezpośrednim zagrożeniu z powietrza.

Jeżeli samoloty nieprzyjaciela lecą bezpośrednio na obiekt, obserwator natychmiast melduje o tym bezpośredniemu przełożonemu.

63. O skutkach napadu powietrznego obserwator natychmiast przekazuje meldunek do składnicy meldunkowej, nieprzerwywając obserwacji.

64. W razie stwierdzenia na swoim terenie miejsc skażonych gazami bojowymi, obserwator lub szef posterunku natychmiast podaje sygnał „Alarm chemiczny“. Jeżeli w wyniku napadu powietrznego zostaną wyrządzone szkody, obserwator (szef posterunku) osobiście lub za pomocą posterunków bezpieczeństwa stwierdza:

- dokładne miejsce;
- charakter i rozmiary wyrządzonych szkód;
- czy są straty w ludziach i jakie.

65. Po stwierdzeniu charakteru wyrządzonych szkód, obserwator (szef posterunku) zabezpiecza przedmioty napadu powietrznego przez oznaczenie ich znakami ostrzegawczymi oraz natychmiast przekazuje przez telefonistę lub sam meldunek do składnicy meldunkowej.

66. Po przekazaniu meldunku obserwator (szef posterunku) nadal obserwuje przebieg akcji likwidowania skutków napadu i przekazuje meldunki o zaszłych zmianach.

67. Po przybyciu pogotowia w rejon posterunku, obserwator (szef posterunku) udziela szefowi pogotowia wiadomości odnośnie charakteru, granic, rozmiarów i miejsca rozmieszczenia środków, na których wyrządzone zostały szkody, oraz melduje jakie były zastosowane środki, w celu lokalizacji lub likwidacji tych szkód.

68. Składnica meldunkowa przy SD komendanta WTOPlot obiektu jest obowiązana:

- przyjmować meldunki od poszczególnych posterunków obserwacyjnych;
- analizować te meldunki i rejestrować je,
- meldować komendantowi WTOPlot obiektu o sytuacji,

69. Obowiązki poszczególnych funkcyjnych na składnicy meldunkowej są następujące:

1) Telefonista:

- przyjmuje meldunki od posterunków obserwacyjnych i treść ich melduje natychmiast szefowi składnicy meldunkowej;
- rejestruje meldunki do książki meldunkowej według następującego wzoru:

Nr. meldunku	Data i czas otrzymania meldunku	Z. jakiego posterunek Nr.	Miejsce wyrządzonych szkód	Charakter i rozmiary wyrządzonych szkód	Kto przekazał meldunek i kto przyjął na składnicy
17	23. 11. 51 r. 17.15	13	200 m na północ od składnicy sprzętu techniczn.	Płomień objął zadrzewienie w promieniu 10 m.	Jankowski Janicki
18	itd.				

2) Szef składnicy meldunkowej:

- analizuje przekazywane meldunki przez poszczególne posterunki obserwacyjne, sprawdza ich prawidłowość, ocenia rozmiary i charakter wyrządzonych szkód, po czym natychmiast melduje przełożonemu;
- po zameldowaniu, sprawdza prawidłowość rejestracji meldunków w księdze meldunkowej i jeżeli zachodzi potrzeba — dopisuje swoje uwagi;
- wydaje zarządzenia dowódcy pododdziału łączności odnośnie nawiązania łączności ze służbami i pogotowiami, które biorą udział przy likwidacji napadu powietrznego.

70. Dowódca pododdziału łączności po otrzymaniu zarządzenia nawiązania łączności ze służbami i pogotowiami biorącymi udział przy likwidacji skutków napadu, przeznacz w tym celu niezbędną ilość ludzi i sprzętu, wykonawcom daje konkretne wskazówki o sposobie nawiązania łączności.

71. Dowódca pododdziału łączności jest obowiązany dbać o niezawodne działanie środków łączności, a w razie ich uszkodzenia natychmiast usuwać powstałe uszkodzenia.

ROZDZIAŁ VI

SŁUŻBA BEZPIECZEŃSTWA

72. Służba bezpieczeństwa w czasie napadu powietrznego ma następujące zadania:

- dopilnowanie przestrzegania odpowiednich przepisów dotyczących zachowania się ludności (personelu) w czasie ogłoszenia sygnałów „Alarm lotniczy“, „Odwołanie alarmu“;
- zabezpieczenie (ogrodzenie, zaznaczenie) terenu, na którym są wyrządzone szkody, wyprowadzenie z tego terenu ludzi, ochrona sprzętu, materiału i regulacja ruchu wszelkiego rodzaju pojazdów;
- dopilnowanie gaszenia świateł lub zaciemniania.

73. Po zbiorce na sygnał „Alarm lotniczy“ oraz po otrzymaniu odpowiedniego sprzętu, szef służby bezpieczeństwa rozstawia dodatkowe posterunki, w celu wzmocnienia bezpieczeństwa na terenie obiektu. Posterunki rozstawia się zgodnie z planem zawczasu sporządzonym. W dalszym ciągu działa on zgodnie ze wskazówkami komendanta WTOPłot obiektu.

74. Po otrzymaniu zadania w sprawie zabezpieczenia terenu, na którym zostały wyrządzone szkody, szef służby bezpieczeństwa powinien:

- ustalić ilość posterunków oraz ich miejsce z tym, że nie mogą one znajdować się dalej od siebie niż na odległość wzrokową;

- rozmieszczać posterunki w ten sposób, aby nie przeszkadzały one w pracy pododdziałom pogotowia technicznego przy usuwaniu skutków napadu oraz by nie hamowały ruchu pojazdów mechanicznych i innych środków lokomocji działających na korzyść WTOPlot;

75. Posterunki służby bezpieczeństwa mają następujące obowiązki:

- przepuszczać do strefy zagrożonej środki lokomocji, pododdziały i tylko te osoby, które posiadają zezwolenie szefa służby bezpieczeństwa;
- regulować ruch pieszy i wszelkiego rodzaju pojazdów;
- zabezpieczyć nie skrępowane poruszanie się wszystkich służb i pogotowi zdążających do strefy zagrożenia w celu usuwania skutków napadu;
- ochrona sprzętu i materiału wynoszonego z zabudowań;
- utrzymywania porządku w rejonach przyległych do granic stref zagrożonych.

76. Posterunki służby bezpieczeństwa odwołuje się na rozkaz komendanta WTOPlot obiektu po zlikwidowaniu skutków napadu oraz po odpowiednim zabezpieczeniu ludzi, sprzętu, materiału, zwierząt itp.

77. W czasie likwidowania skutków napadu, cała praca służby bezpieczeństwa, winna być w ścisłym kontakcie z etatowymi organami bezpieczeństwa, istniejącymi w tym obiekcie lub przydzielonymi do tego obiektu jak MO, organa Min. Bezpieczeństwa Publicznego, służby wartownicze itd.

78. Część stanu osobowego służby bezpieczeństwa nie zatrudniona na posterunkach, pozostaje jako rezerwa szefa służby bezpieczeństwa i działa w myśl zarządzeń komendanta WTOPlot obiektu.

ROZDZIAŁ VII

SŁUŻBA ODKAŻANIA

Rozpoznanie odcinka skażonego

79. Zadania oraz dane odnośnie wytworzonej sytuacji szef służby odkażania otrzymuje od komendanta WTOPlot obiektu.

80. Na podstawie otrzymanych danych, szef służby odkażania daje swoim pododdziałom zadania do wymarszu podając im marszrutę, a sam z pododdziałem rozpoznawczym udaje się na rozpoznanie odcinka skażonego.

81. Szef służby odkażania wyprzedzając swoje pododdziały, udaje się z pododdziałem rozpoznawczym na rozpoznanie tą samą drogą, jak pododdziały.

82. Przy wykryciu przeszkód na trasie marszu, szef służby daje zarządzenie odnośnie oznaczenia granic tego odcinka oraz wyszukania drogi objazdu i jej oznaczenia.

83. Po przybyciu na miejsce odcinka skażonego, szef z dowódcą pododdziału rozpoznawczego przeprowadzają rozpoznanie tego odcinka.

Rozpoznanie takie ma zadanie:

- ustalić sytuację ogólną;
- wyznaczyć zadania pododdziałowi rozpoznawczemu dla przeprowadzenia rozpoznania specjalnego;
- wybrać trasę podejścia pododdziałów maszerujących oraz miejsce dla rozwinięcia się tych pododdziałów.

W czasie przeprowadzania rozpoznania osobistego, szef służby osobiście otrzymuje niezbędne wiadomości od posterunków służby bezpieczeństwa i obserwacyjno-rejestracyjnych.

84. Celem dokładniejszego ustalenia charakteru i rozmiaru odcinka skażonego, szef służby odkażania daje zadanie dowódcy pododdziału rozpoznawczego na przeprowadzenie rozpoznania specjalnego, zadaniem którego jest:

- ustalenie jakimi gazami bojowymi został teren skażony;
- ustalenie gęstości skażenia, pobranie próbek do analizy;
- ustalenie oraz oznaczenie granic odcinka terenu skażonego;
- ustalenie kierunku posuwania się pary gazów bojowych;
- ustalenie oraz oznaczenie przejść nie skażonych, jak również ustalenie przejść wymagających odkażenia w pierwszej kolejności;
- ustalenie możliwości wykonania przejść przez teren skażony za pomocą wykorzystania środków podręcznych (desek, dykty, blachy itd.);
- dokładne ustalenie rodzaju terenu, odcinka skażonego (ukształtowanie, pokrycia terenu itp.).

85. Rozpoznanie specjalne przeprowadzają patrole rozpoznawcze w składzie: dowódca patrolu, 2—3 zwiadowców i jeden łącznik.

86. Dowódca pododdziału rozpoznania, po otrzymaniu zadania na przeprowadzenie rozpoznania specjalnego terenu skażonego, podaje dla każdego patrolu rozpoznawczego odcinek terenu, który należy rozpoznać.

87. Patrol rozpoczyna rozpoznanie z punktu wyjściowego, który w miarę możliwości powinien znajdować się od strony kierunku wiatru.

Patrol porusza się w granicach przydzielonego odcinka terenu w porządku następującym: zwiadowcy idą szeregiem w odstępach 4 — 8 kroków, posuwając się w poprzek odcinka przydzielonego, a za nimi w odległości 2—3 kroków idzie dowódca patrolu z łącznikiem. Indywidualne środki obrony przeciwchemicznej są w położeniu „Pogotowie gazy”.

88. Zwiadowcy idą powoli, szczegółowo przeglądając teren. Przy wykryciu gazów bojowych, zwiadowca podniesieniem ręki do góry przekazuje wiadomość o tym całemu patrolowi. Indywidualne środki obrony przeciwchemicznej są w pozycji „bojowej”.

89. Po wykryciu miejsca skażonego, dowódca patrolu osobiście sprawdza i ustala rozmiary skażonego odcinka, następnie podaje swym zwiadowcom.

- przybliżony rozmiar odcinka skażonego;
- kierunek poruszania się poszczególnych zwiadowców i ich zadania.

90. Po otrzymaniu zadania, patrol posuwa się przez teren skażony w myśl pkt. 87, z wyjątkiem łącznika, który pozostaje przy przedniej granicy skażonego odcinka.

91. W celu dokładniejszego uwidocznienia granic odcinka skażonego, granice te oznacza się specjalnymi chorągiewkami lub posypuje wapnem.

92. Przy rozpoznawaniu pomieszczeń budynków skażonych gazami bojowymi, w pierwszej kolejności należy ustalić miejsce wybuchu bomby chemicznej, stopień i gęstość skażenia, miejsca i przedmioty z objawami skażenia oraz miejsca i przedmioty co do których powstają wątpliwości, czy zostały skażone. Wejścia do takich budynków lub pomieszczeń również oznacza się.

93. Pododdział rozpoznawczy powinien zakończyć rozpoznanie, do czasu przybycia pododdziałów służby odkażania w rejon odcinka skażonego. W celu ustalenia jak najdo-

kładniejszych danych, rozpoznanie prowadzi się również w czasie prac prowadzonych przez pododdziały służby odkażania, aż do chwili ich całkowitego zakończenia.

94. Przybywające pododdziały służby odkażania, spotyka dowódca pododdziału rozpoznania.

Podejście do odcinka skażonego

95. Pododdziały służby odkażania maszerują trasą przebytą przez pododdziały zwiadowcze.

96. Przed wejściem na odcinek skażony, dowódcy pododdziałów sprawdzają oporządzenie, sprawność sprzętu, stan osobowy swych pododdziałów i udzielają wskazówek odnośnie uzupełnienia wykrytych braków.

97. Pododdziały służby odkażania posuwają się w kierunku odcinka skażonego, wysyłając w przód na 150—200 m patrol rozpoznawczy, który bada trasę marszu i umożliwi normalne posuwanie się maszerującym pododdziałom.

98. Dowódca pododdziału rozpoznawczego, który spotkał maszerujące pododdziały, przeprowadza je do punktu wyjściowego, przygotowuje te pododdziały do gotowości wykonania prac i melduje o tym szefowi służby odkażania.

Punkt wyjściowy i czynności przygotowawcze

99. W celu rozlokowania pododdziałów przed rozpoczęciem odkażania szef służby odkażania wyznacza miejsce dla rozmieszczenia sprzętu oraz miejsce dla odpoczynku (punkt wyjściowy).

100. Punkt wyjściowy wyznacza się niedaleko odcinka skażonego do 100 m (od strony kierunku wiatru). Punkt wyjściowy musi być wybrany w pobliżu dróg, niedaleko źródła wody oraz środków łączności przewodowej. Najlepszy punkt wyjściowy będzie przy skrzyżowaniu dróg.

101. Na punkcie wyjściowym przygotowuje się:

- rejon do ładowania sprzętu odkażającego;
- rejon do rozładowania środków odkażających;
- rejon do przygotowania płynnych środków odkażających;
- miejsce do wypoczynku;
- miejsce dla pododdziału sanitarnego;
- miejsce posterunku meteorologicznego.

102. Rejon do ładowania sprzętu odkażającego jak również drogi dojazdu powinny być wysypane odkażalnikami, w celu odkażania kół pojazdów mechanicznych lub innych części sprzętu, stykających się z powierzchnią ziemi.

103. Celem zapewnienia regularnego ładowania sprzętu odkażającego odkażalnikami, wyznacza się posterunek regulacyjny, zadaniem którego jest regulować ruch poszczególnych pojazdów w rejonie ładowania oraz troszczyć się o to, aby nie było wielkich skupisk pojazdów w jednym czasie lub wielkich przerw w ładowaniu. Za sprawny przebieg ładowania odpowiada dowódca tego pododdziału, który posiada największą ilość sprzętu do ładowania. Dowódca taki będzie szefem rejonu załadowania.

104. Szef rejonu załadowania winien dbać o to, aby w rejonie ładowania była wystarczająca ilość odkażalników, a w razie wyczerpywania się zapasów zorganizować ich dostarczenie.

105. Celem umożliwienia odpoczynku osobom zatrudnionym przy odkażaniu, na punkcie wyjściowym wyznacza się odpowiednie miejsce. Drogi wiodące do tego miejsca posypuje się odkażalnikami. W celu zabezpieczenia pracy pododdziałów odkażających, w skład służby odkażającej wchodzi pododdział sanitarny, który znajduje się na punkcie wyjściowym.

Powzięcie decyzji

106. Na podstawie przeprowadzonego rozpoznania ustala się stopień skażenia i rozmiary odcinka, który należy odkażać oraz inne dane potrzebne do organizacji prac związanych z odkażaniem. Szef służby odkażania w swej decyzji odnośnie przeprowadzenia prac ujmuje:

- potrzebną ilość sił i środków oraz czas pracy;
- sposoby odkażania skażonych obiektów i terenu;
- miejsce punktu wyjściowego;
- kolejność prac;
- zabezpieczenie materiałowe oraz organizację odpoczynku;
- kolejność i porządek przybywania sprzętu odkażającego na miejsce ładowania.

107. Do prac odkażających pierwszej kolejności należą:

- odkażanie przejść i przejazdów w celu zabezpieczenia wyprowadzania ludzi z obiektów (terenu) skażonych, okazywanie pomocy osobom, które doznały obrażeń, oraz zabezpieczenie normalnych warunków pracy służbom i pogotowiom innych specjalności;
- odkażanie lejów bombowych oraz miejsc o największym skupieniu gazów bojowych.

108. Zadania dotyczące przeprowadzenia odkażania stawia się poszczególnym pododdziałom, a w pododdziałach każdej osobie, podając dokładne miejsce w terenie.

109. W zadaniu szef służby podaje:

- od jakiego miejsca ma pododdział zacząć odkażanie, kolejność i porządek prac, sposób przeprowadzania pracy oraz czas jej zakończenia;
- miejsce punktu wyjściowego;
- rodzaj zabezpieczenia materiałowego;
- sposób współdziałania z innymi służbami i pogotowiami pracującymi na danym terenie;

- sposób nawiązania łączności i przekazywania meldunków;
- punkty zbiórek po zakończeniu prac;
- miejsce pododdziału sanitarnego.

Dowodzenie pododdziałami na odcinku skażonym

110. Dowódcy pododdziałów oraz szef służby odkażania w czasie prac znajduje się w takim miejscu, gdzie najwygodniej mu jest dowodzić swymi pododdziałami.

111. W czasie odkażania, dowódcy pododdziałów oraz szef służby są obowiązani:

- bezpośrednio kierować pracą swych pododdziałów;
- dbać o stałe zaopatrzenie pododdziałów w materiały odkażające;
- regulować odpoczynek składu osobowego;
- organizować współdziałanie z innymi pracującymi służbami i pogotowiami.

Współdziałanie z innymi służbami i pogotowiami pracującymi na odcinku skażonym

112. Służba odkażania zabezpiecza pracę na odcinku skażonym innym służbom i pogotowiom, przez odkażanie przejść dla wnoszenia ludzi i zwierząt oraz miejsc, na których pracują. W pierwszej kolejności zabezpiecza się prace związane z ratowaniem ludzi.

Praca w nocy i w specjalnych warunkach

113. W warunkach nocnych w pierwszej kolejności wykonuje się prace związane z ratowaniem ludności. Szef służby powinien zabezpieczyć teren pracy w światło, zachowując dyscyplinę maskowania.

114. Prace odkażające w dni mroźne, powinny odbywać się w takich warunkach, aby stan osobowy był zabezpieczony przed odmrożeniem.

115. W czasie pracy w warunkach niskiej temperatury mogą zamarzać poszczególne części sprzętu i materiału. Dlatego też szef służby musi zaopatrzyć teren pracy w środki odgrzewające sprzęt i materiał.

Organizacja odpoczynku dla pracujących na odcinku skażonym

116. Zależnie od warunków atmosferycznych oraz rodzaju pracy, szef służby ustala ilość przerw w pracy i czas odpoczynku pracujących. Odpoczynek może być krótki i dłuższy. Krótki odpoczynek trwa około 10 min. po każdych 25 — 30 min. pracy. Jako krótkie odpoczynki można wykorzystać czas przerw w czasie ładowania sprzętu (maszyn) odkażającego. Dłuższy odpoczynek organizuje się zależnie od warunków atmosferycznych i trwa 20 — 30 min. po każdym 2,5 — 3 godz. pracy.

117. Odpoczynek stosuje się nie dla całej zatrudnionej załogi jednocześnie, lecz w kolejności (grupami), aby nie było przerw w pracy. W czasie odpoczynku, sprzęt zostaje na terenie skażonym.

118. W czasie odpoczynku, pododdział sanitarny obsługuje odpoczywających. Rozluźnia im oporządzenie, odkręca rury łączące od masek właściwych, a w czasie dłuższych odpoczynków zdejmuje im maski. Po przerwie, pododdział sanitarny pomaga odpoczywającym w doprowadzeniu oporządzenia do położenia bojowego.

Wyjście z odcinka skażonego

119. Dowódca pododdziału odkażającego osobiście kontroluje czy odcinek (obiekt) został całkowicie odkażony.

W razie stwierdzenia miejsc niecałkowicie odkażonych poleca przeprowadzić powtórne odkażenie.

120. Po zakończeniu prac sprzęt używany przy odkażaniu rozmieszcza się w miejscu częściowego odkażania, gdzie przeprowadza się częściowe jego odkażenie (części które dotykały powierzchni ziemi lub które dotyka się rękami w czasie przenoszenia, przewożenia, względnie składania). Po przeprowadzeniu częściowego odkażania sprzęt ten kieruje się na zasadnicze punkty odkażające, gdzie przeprowadza się całkowite odkażania i po przewietrzeniu kieruje na punkt zbiórek.

121. Po przeprowadzeniu wszystkich prac związanych z odkażaniem oraz po wyprowadzeniu ludzi i sprzętu z tego odcinka, szef służby odkażania przekazuje ten teren posterunkom służby bezpieczeństwa.

122. Po zakończeniu prac stan osobowy pododdziału odkażającego wysyła się do kąpieliska. Skażone ubrania wkłada się do worków i odsyła do punktów odkażających. Do kąpieliska muszą być zawczasu dostarczone osobiste ubrania przybyłych.

123. Odkażanie indywidualnych środków obrony przeciwchemicznej odbywa się na punktach odkażania. Po odkażeniu sprawdza się ich przydatność. W razie stwierdzenia uszkodzeń lub nieprzydatności tych przedmiotów kieruje się je do warsztatów naprawczych.

124. Po powrocie pododdziałów odkażających z kąpieliska i po zakończeniu odkażania oraz doprowadzenia sprzętu do gotowości bojowej, szef służby odkażania melduje komendantowi WTOPlot obiektu o zakończeniu prac i gotowości pododdziałów do wykonania dalszych zadań.

125. Zależnie od sytuacji stan osobowy może być zwolniony lub rozmieszczony na punkcie zbiórek.

ROZDZIAŁ VIII

SŁUŻBA SANITARNA

Wiadomości ogólne

126. Dane o wytworzonej sytuacji oraz zadania odnośnie pracy służby sanitarnej, otrzymuje szef służby sanitarnej od komendanta WTOPlot obiektu.

127. Komendant WTOPlot obiektu w zadaniu ujmuje:
- miejsce i charakter wyrządzonych szkód;
 - ilość ofiar napadu powietrznego;
 - pomieszczenia w których powinny być umieszczone ofiary napadu powietrznego;
 - kolejność pracy pododdziałów służby sanitarnej.

128. Po otrzymaniu zadania szef służby sanitarnej natychmiast przystępuje do jego wykonania, obliczając swoje siły i środki, a w związku z tym i możliwości.

129. Przy obliczaniu możliwości należy wziąć pod uwagę, że jedna obsługa nosz może wynieść z miejsca napadu w przeciągu 30 min. do czterech osób.

130. Zależnie od zadania i przyjętej decyzji, szef służby poleca swym pododdziałom udać się na miejsce napadu powietrznego. Stawiając zadanie szef służby podaje miejsce oraz charakter wyrządzonych szkód jak również trasę posuwania się.

131. W czasie marszu na miejsce napadu wysyła się do przodu patrol rozpoznawczy w składzie dwóch osób, któ-

ry posuwa się w odległości 150 — 200 m od czoła kolumny i ma za zadanie rozpoznać trasę, uprzedzać maszerujące pododdziały o napotkanych przeszkodach oraz wyszukiwać objazdy.

Rozpoznanie oraz przygotowanie się do pracy

132. Po wydaniu polecenia swoim pododdziałom do wymarszu, szef służby sanitarnej pozostawiając jednego dowódcę pododdziału przy maszerujących pododdziałach, z pozostałymi dowódcami wyjeżdża na osobiste rozpoznanie miejsca napadu.

133. Rozpoznanie osobiste ma za zadanie rozpoznać miejsce napadu przed przybyciem pododdziałów służby sanitarnej i na podstawie otrzymanych danych zdecydować o sposobie przeprowadzania prac. Oprócz osobistego rozpoznania miejsca napadu szef służby uzyskuje potrzebne informacje od osób będących świadkami napadu lub od przybyłych na miejsce wcześniej niż szef służby z dowódcami pododdziałów. O wynikach rozpoznania osobistego, szef służby melduje komendantowi WTOPlot obiektu natychmiast po przeprowadzonym rozpoznaniu, posługując się znajdującymi w pobliżu środkami łączności.

134. Po rozpoznaniu miejsca napadu szef służby sanitarnej ustala miejsce rozmieszczenia wynoszonych ofiar napadu, o czym informuje komendanta WTOPlot obiektu, prosząc o przysłanie na miejsce ruchomych środków pogotowia sanitarnego.

135. Miejsce rozmieszczenia osób skażonych trwałymi gazami bojowymi musi być odizolowane od miejsca rozmieszczenia osób rannych lub skażonych nietrwałymi gazami bojowymi.

136. Po ocenie sytuacji szef służby sanitarnej stawia zadania poszczególnym pododdziałom, w których podaje:
— granice odcinków przeprowadzonych prac;

- kierunki i miejsca wnoszenia ofiar napadu;
- swoje miejsce postoju w czasie wykonywania prac.

137. Podział miejsca napadu na poszczególne odcinki szef służby przeprowadza w zależności od wielkości wyrządzonych szkód wydzielając miejsce skoncentrowania ofiar napadu.

138. Dowódcy pododdziałów stawiają zadania swym pododdziałom w ten sposób, żeby każda grupa przystąpiła do wnoszenia ofiar napadu lub do okazywania im pomocy sanitarnej.

Praca służby sanitarnej przy udzielaniu pomocy

139. Na miejscu napadu nie czekając na pomoc lekarską, obsługi nosz natychmiast przystępują do wyszukiwania ofiar napadu i okazywania im w miarę możliwości pomocy sanitarnej.

140. Jeżeli ofiary napadu znajdują się na terenie skażonym gazami bojowymi, to obsługi nosz obowiązane są natychmiast wynieść ich z miejsca skażonego i nałożyć im maski przeciwgazowe.

141. W razie oddalenia punktów sanitarnych od miejsca napadu powyżej 400 m, organizuje się pośredni punkt sanitarny, na którym odbywa się przekazywanie chorych innej obsłudze nosz nie przekładając ich na inne nosze.

142. Szef służby sanitarnej (dowódcy pododdziałów sanitarnych), w czasie pracy pododdziałów znajdują się w miejscu, z którego najlepiej kierować pracą.

143. W wypadku gdy jest niemożliwe udzielenie pomocy sanitarnej własnymi siłami, szef służby sanitarnej natychmiast składa o tym meldunek komendantowi WTOPlot obiektu.

Współdziałanie służby sanitarnej z innymi służbami i pogotowiami

144. Praca służby sanitarnej musi odbywać się przy współdziałaniu z innymi służbami i pogotowiami, a mianowicie:

- ze służbą odkażania, która odkaża przejścia, któredy wynoszone będą ofiary napadu;
- z posterunkami służby bezpieczeństwa, które ochraniają miejsca rozmieszczenia chorych.
- z pogotowiem technicznym i przeciwpożarowym, wynoszącym chorych z budynków palących się lub uległych częściowemu zniszczeniu, których z kolei przekazują pododdziałom służby sanitarnej;
- z Miejskim Pogotowiem Ratunkowym, które posiadając wyszkolony personel, transport i służbę łączności może stanowić rezerwowo, ewakuacyjny oddział

WTOPlot.

145. W pierwszej kolejności służba sanitarna okazuje pomoc osobom wchodzącym w skład innych służb lub pogotowi, zatrudnionych przy likwidacji skutków napadu.

Warunki pracy w nocy i porze zimowej

146. W porze zimowej i w nocy, pomocy sanitarnej udziela się po przeniesieniu chorych do punktu sanitarnego, a tylko w nagłych wypadkach należy udzielić pomocy sanitarnej na miejscu. W porze nocnej pododdziały służby sanitarnej powinny być zaopatrzone w latarki.

Zakończenie prac służby sanitarnej i wyjście z terenu pracy

147. Po zakończeniu prac dowódcy pododdziałów szczegółowo przeglądają odcinki, na których pracowały ich pododdziały.

148. Po przeglądzie, dowódcy pododdziałów meldują swym przełożonym o zakończeniu prac podając ilość osób, którym była udzielona pomoc sanitarna.

149. Po zakończeniu prac dowódcy pododdziałów kierują swe pododdziały do kąpielisk wyznaczając im trasę marszu oraz podając miejsce zbiórki po wyjściu z kąpieliska.

150. Po opuszczeniu miejsca pracy stan osobowy odkaża rękawiczki, obuwie i sprzęt, po czym udaje się do kąpieliska.

151. Po wyjściu z kąpieliska dowódcy sprawdzają stan osobowy swych pododdziałów.

152. W kąpieliskach ubiór ochronny przybyłych składa się do worków i przekazuje się do punktów odkażania. Odzież osobista przybyłych powinna być dostarczona zawczasu.

153. Na punkcie zbiórek szef służby sanitarnej sprawdza stan posiadanego sprzętu i materiału, stwierdza jego zużycie podając organom zaopatrującym zapotrzebowanie na uzupełnienie go oraz udziela wskazówek w sprawie remontu uszkodzonego sprzętu we własnym zakresie lub odsyłanie go do warsztatów naprawczych.

154. O przebiegu całokształtu pracy swych pododdziałów oraz o gotowości do wykonania dalszych zadań szef służby melduje komendantowi WTOPlot obiektu. W zależności od decyzji komendanta WTOPlot obiektu, pododdziały mogą być zwolnione lub skierowane do punktów zbiórek.

ROZDZIAŁ IX

POGOTOWIE TECHNICZNE

Otrzymanie zadania oraz rozpoznanie miejsca i rodzaju zniszczeń

155. Dane o sytuacji w terenie, spowodowanych zniszczeniach oraz zadania dotyczące usunięcia skutków napadu powietrznego przez pogotowie techniczne, szef pogotowia otrzymuje od komendanta WTOPlot obiektu.

156. Szef pogotowia technicznego na podstawie otrzymanych danych stawia zadanie swym pododdziałom do wymarszu na miejsce zniszczeń. Pozostawiając przy pododdziałach jednego dowódcę pododdziału, z pozostałymi dowódcami pododdziałów udaje się na rozpoznanie techniczne przedmiotów uległych zniszczeniu (uszkodzeniu).

157. Zadaniem rozpoznania technicznego jest:

- ustalenie rodzaju i rozmiaru zniszczeń;
- ustalenie, czy w danym terenie znajdują się bomby, które nie wybuchły;
- stwierdzenie, czy nie istnieje zagrożenie wybuchu materiałów pędnych, kotłów parowych, zbiorników gazowych i innych oraz zawalenie się uszkodzonych budynków.
- orientacyjne ustalenie rozmiaru przyszłych prac oraz sposobu ich wykonania;

- orientacyjne obliczenie ilości potrzebnych sił i środków do wykonania przyszłych robót;
- ujawnienie posiadanych środków oraz materiałów podręcznych w rejonie dokonanych zniszczeń.

158. W czasie przeprowadzania rozpoznania należy stosować następujące środki ostrożności:

- natychmiast odłączyć od budynku uszkodzonego przewody elektryczne i gazowe oraz centralne ogrzewanie;
- do pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia elektryczne o wysokim napięciu, jak również materiały wybuchowe lub trujące — należy wchodzić tylko w obecności osób należących do obsługi danych urządzeń.

159. Kategorycznie zabrania się osobom nie powołanym dotykać bomb, które nie wybuchły. Miejsca takie należy ogrodzić i oznaczyć tablicami z napisem „Grozi niebezpieczeństwem“. Usuwanie lub unieszkodliwienie takich niewybuchów należy wyłącznie do pododdziału pirotechnicznego wchodzącego w skład pogotowia technicznego albo innych pododdziałów specjalnych (saperów), które znajdują się w danym miejscu lub poza obrębem obiektu wojskowego. Po wykryciu niewybuchów szef pogotowia natychmiast melduje o tym komendantowi WTOPłot obiektu telefonicznie lub gońcem.

160. W razie gdy zachodzi potrzeba natychmiastowego zastosowania środków do ratowania ludzi lub usunięcia uszkodzenia, szef pogotowia nie czekając na zakończenie rozpoznania mobilizuje w tym celu ludność znajdującą się w pobliżu.

Powzięcie decyzji oraz przystąpienie do pracy

161. Na podstawie danych rozpoznania szef pogotowia pobiera decyzję, w której przewiduje:

- rozmiar przyszłych prac, niezbędną ilość sił i środków;

- kolejność prac;
- ewentualna konieczność zatrudnienia osób nie wchodzących w skład pogotowia;
- materiałowe zabezpieczenie prac;
- środki ostrożności w czasie przeprowadzania robót.

162. Na podstawie przyjętej decyzji szef pogotowia podaje:

- zadania dla każdego pododdziału;
- porządek materiałowego zabezpieczenia prac;
- niezbędne środki ostrożności;
- zasady współdziałania z innymi służbami i pogotowiami;
- miejsce swego postoju oraz sposób nawiązania łączności;
- miejsce zbiórki po zakończeniu prac.

163. Zakres poszczególnych prac przy usuwaniu skutków napadu powietrznego określa każdorazowo komendant WTOPlot obiektu po otrzymaniu meldunku od szefa pogotowia technicznego o wynikach rozpoznania. W zależności od posiadanych możliwości i potrzeb wydaje szefowi pogotowia technicznego pisemny wykaz robót, które należy wykonać.

Kierowanie pracą pododdziałów pogotowia technicznego

164. Szef pogotowia i dowódcy pododdziałów w czasie przeprowadzenia prac są obowiązani:

- kierować pracą pododdziałów;
- zabezpieczyć pracujące pododdziały w potrzebne materiały i sprzęt;
- zorganizować współdziałanie ze służbami i pogotowiami innych specjalności;

- zabezpieczyć prawidłowe i racjonalne wykorzystanie posiadanych maszyn i mechanizmów;
- zorganizować odpoczynek dla pracujących.

165. Szef pogotowia w czasie pracy pododdziałów znajduje się w takim miejscu, skąd może najlepiej kierować pracą.

Współdziałanie z innymi służbami i pogotowiami

166. Pogotowie techniczne winno umożliwić pracę innym służbom i pogotowiom przez wykonanie przejść i przejazdów oraz usunięcia zwalisk powstałych na skutek zniszczenia zabudowań.

167. W wypadku wykonywania prac na korzyść innych służb i pogotowi, do pierwszej kolejności należą takie, które są związane z ratowaniem ludności oraz gaszeniem (lokalizacją) pożarów.

Warunki pracy w nocy

168. W czasie wykonywania robót przez pododdziały pogotowia technicznego w porze nocnej, można stosować oświetlenie elektryczne zakładając prowizoryczną instalację elektryczną lub posługiwać się latarkami. Należy jednak zwracać uwagę na maskowanie oświetlenia.

169. W wypadku wykonywania prac na terenie skażonym gazami bojowymi należy:

- stosować środki indywidualnej obrony przeciwchemicznej;
- urządzić plac odkażania ze środkami odkażającymi w celu odkażania sprzętu używanego w czasie robót;
- po zakończeniu wysłać pracujących do kąpieliska.

170. Pododdziałom pracującym udziela się w ciągu godziny nie mniej niż 10 — 15 min. odpoczynku. Odpoczywający rozmieszczają się w pobliżu miejsca pracy.

171. Poszczególnym pododdziałom odpoczynek udziela się kolejno celem zabezpieczenia nieprzerwanego toku pracy. W porze zimowej odpoczynek organizuje się w pomieszczeniach ogrzewanych.

Zakończenie prac

172. Po zakończeniu prac dowódcy pododdziałów zdają swoje odcinki szefowi pogotowia technicznego, który szczegółowo bada jakość wykonanych prac.

173. Po przyjęciu sprawdzonych robót, wykonanych przez poszczególne pododdziały, szef pogotowia wydaje zarządzenie o przygotowaniu się do marszu.

174. Po wydaniu zarządzenia przygotowania się do odmarszu szef pogotowia udziela wskazówek odnośnie:

- doprowadzenia sprzętu do porządku;
- zdania sprzętu otrzymanego na miejscu pracy;
- odkażenia sprzętu, jeżeli praca odbywa się na terenie skażonym gazami bojowymi;
- wysłania do kąpieliska osób, które pracowały na terenach skażonych.

175. Po zakończeniu wszystkich prac, włącznie z odkażaniem i wyjściem z kąpieliska, pododdziały przybywają na punkt zbiórek, gdzie dowódcy sprawdzają stan posiadanego sprzętu i zdają go do magazynów lub warsztatów naprawczych. Jeżeli nie było specjalnych zarządzeń odnośnie dalszego postępowania, stan osobowy pododdziałów zwalnia się.

176. Szef pogotowia technicznego melduje komendantowi WTOPlot obiektu o wykonaniu prac oraz o gotowości pododdziałów do dalszych prac.

ROZDZIAŁ X

POGOTOWIE PRZECIWPÓŻAROWE

Wyjazd na miejsce pożaru

177. Z chwilą ogłoszenia sygnału „Alarm lotniczy“ wyjazd pogotowia przeciwpożarowego może nastąpić jedynie na rozkaz komendanta WTOPlot obiektu.

178. Z chwilą stwierdzenia pożaru, szef pogotowia otrzymuje dane odnośnie wytworzonej sytuacji oraz otrzymuje od komendanta WTOPlot obiektu rozkaz gaszenia pożaru.

179. Po otrzymaniu rozkazu szef pogotowia wydaje zarządzenie odnośnie alarmu pożarowego. Na sygnał stan osobowy pogotowia przeciwpożarowego natychmiast przygotowuje się do wyjazdu.

180. Drogę dojazdu do miejsca pożaru szef pogotowia wskazuje osobiście, jadąc na pierwszym samochodzie. Może to wykonać inna osoba, która zaznajomiona jest z miejscem pożaru.

181. W czasie jazdy starszy pierwszego samochodu (który jedzie na czele kolumny) obserwuje stan drogi, uprzedzając znakami i sygnałami następną maszynę o wszystkich napotykanym przeszkodach. W razie napotkania na teren skażony, który nie można ominąć, szef pogotowia wydaje rozkaz nałożenia masek przeciwgazowych. Zdejmowanie ma-

sek odbywa się na rozkaz szefa pogotowia po przekroczeniu terenu skażonego.

182. W razie gdy przejazd jest niemożliwy i nie można ominąć zwalisk lub innych przeszkód, szef pogotowia wydaje rozkaz marszu do miejsca pożaru tylko z niezbędnym sprzętem przenośnym.

183. W razie przymusowego zatrzymania się i gdy niemożliwe jest w najbliższym czasie dalsze posuwanie się, szef pogotowia natychmiast melduje swemu przełożonemu, stosując jednocześnie wszystkie możliwe środki w celu dostarczenia niezbędnego sprzętu i dojścia załogi na miejsce pożaru.

Rozpoznanie pożaru

184. Po przybyciu na miejsce szef pogotowia organizuje rozpoznanie pożaru oraz nawiązuje kontakt z załogą miejscową, która już pracuje przy lokalizacji (likwidowaniu) pożaru.

185. Rozpoznanie pożaru przeprowadza osobiście szef pogotowia z łącznikami.

186. Rozpoznanie winno ustalić:

- czy istnieje zagrożenie dla ludzi oraz miejsce ich przebywania (jednocześnie stosuje się środki dla okazania im pomocy);
- czy nie znajdują się w pobliżu pożaru środki łatwopalne, materiały wybuchowe lub niewypały;
- wielkość i rodzaj pożaru;
- kierunek rozprzestrzeniania się pożaru;
- miejsce przekładania węzów przeciwpożarowych;
- drogi i sposób wnoszenia sprzętu z płonącego budynku.

187. W czasie rozpoznania nie należy zadowalać się rozpoznaniem tylko płonącego pomieszczenia, lecz rozpoznać również sąsiednie (obok płonącego, górne i dolne).

Należy stosować środki do ograniczenia szybko rozprzestrzeniającego się pożaru, tj. zamknąć okna i drzwi, przykryć przewody wentylacyjne i gazowe, rozłączyć przewody elektryczne itd.

188. W czasie rozpoznania należy stosować następujące środki ostrożności:

- ostrożnie otwierać drzwi przy wejściu do płonącego pomieszczenia, wykorzystując powierzchnię otwieranych drzwi jako osłonę od oparzeń możliwych przy wdarciu się gorącego powietrza przez otwór drzwiowy;
- w razie silnego zadymienia stosować specjalne środki dla ochrony organów oddechowych;
- posiadać przy sobie liny ratownicze oraz niezbędny sprzęt;
- zapamiętać przebytą drogę, a w pomieszczeniach silnie zadymionych należy obwiązać się liną, pozostawiając drugi koniec osobie znajdującej się przy wejściu;
- w pomieszczeniach silnie zadymionych lub znajdujących się nad płonącym piętrem, należy sprzętem posiadanym przestukiwać podłogę celem zbadania wytrzymałości jej, a w razie wątpliwości co do wytrzymałości podłogi, posuwać się wzdłuż ścian.
- w pomieszczeniach, w których znajdują się urządzenia elektryczne z wysokim napięciem, materiały wybuchowe lub trujące — stosować środki ostrożności przewidziane instrukcjami dla danego pomieszczenia lub wchodzić do nich w obecności osób obsługujących te pomieszczenia.

189. Rozpoznanie chemiczne podejść do obiektu płonącego lub do źródeł wody odbywa się równocześnie z rozpoznaniem pożaru.

190. Przy wykryciu odcinków skażonych trwałymi środkami trującymi, do akcji przeciwpożarowej przystępuje się

z zastosowaniem indywidualnych środków obrony przeciwchemicznej.

191. Rozpoznanie pożaru nie powinno hamować przygotowania sił i środków do akcji przeciwpożarowej.

Powzięcie decyzji

192. Na podstawie danych rozpoznania, biorąc pod uwagę szybkość i kierunek wiatru, szef pogotowia przeciwpożarowego pobiera decyzję do przeprowadzenia akcji likwidacji pożaru.

W decyzji powinien przewidzieć:

- porządek prac związanych z ratowaniem ludzi;
- w jakim kierunku pożar najbardziej będzie się rozprzestrzeniał;
- podział posiadanych sił i środków na poszczególne odcinki, z których będzie się rozpoczynała akcja;
- kolejność i zakres prac związanych z gaszeniem pożaru;
- jakie miejscowe siły i środki mogą być wykorzystane przy gaszeniu pożaru.

193. W decyzji swej szef pogotowia powinien uwzględnić, że:

- przy niedostatecznej ilości sił i środków do szybkiego zlikwidowania pożaru, główną uwagę należy zwrócić na bezpośrednie gaszenie pożaru, zabezpieczając jednocześnie zagrożone budynki sąsiednie;
- przy niedostatecznej ilości sił i środków, przystąpić do ograniczenia ogniska pożaru, następnie przystąpić do gaszenia samego ogniska.

Przygotowanie sił i środków na miejscu pożaru

194. Po powzięciu decyzji szef pogotowia wydaje zarządzenie odnośnie przygotowania do akcji sił i środków.

Przygotowanie pogotowia przeciwpożarowego składa się z:

- rozmieszczenia środków gaszenia przy źródłach wody;
- rozłożenia węzów przeciwpożarowych;
- wykonania prac przygotowawczych (otwieranie drzwi, okien itd.);
- dostarczenia do miejsca pożaru środków podręcznych oraz potrzebnego sprzętu.

195. Przygotowanie powinno odbywać się szybko, sprawnie i zgodnie z obowiązkami poszczególnych osób pogotowia.

196. Jeżeli podejście do miejsca pożaru lub źródeł wody jest skażone trwałymi gazami bojowymi, a obejście tych miejsc wpłynie ujemnie na akcję gaszenia, to pracę można wykonywać w terenie skażonym, posługując się środkami indywidualnej obrony przeciwchemicznej.

197. W czasie wykonywania prac przygotowawczych na terenie skażonym każdy powinien stosować następujące środki ostrożności:

- nie brać do rąk przedmiotów skażonych i nie dotykać skażonymi rękawicami odzieży ochronnej swojej lub kolegi;
- nie przekraczać skażonych odcinków. jeżeli jest możliwość obejścia ich.

Tok pracy i gaszenie pożaru

198. Praca oraz ruch w pomieszczeniach w okresie przygotowawczym odbywa się przy zastosowaniu środków ostrożności w myśl pkt. 189.

199. Powodzenie przy likwidowaniu pożaru osiąga się przez:

- szybkie przybycie do miejsca pożaru, prawidłowe rozmieszczenie, wykorzystanie i wprowadzenie do akcji w odpowiednim czasie posiadanych sił i środków;

- nawiązanie odpowiedniej łączności pomiędzy szefem pogotowia a pracującymi;
- współdziałanie z innymi pracującymi służbami i pogotowiami;
- prawidłowe kierowanie akcją, biorąc pod uwagę każdorazową zmianę sytuacji;
- wprowadzenie do akcji w odpowiednim okresie rezerwowych sił i środków.

200. Gaszenie małych pożarów odbywa się przez zastosowanie pomocniczego sprzętu przeciwpożarowego (gaśnice, piasek, płachty, beczki z wodą lub inne zbiorniki wody itd.).

201. W pomieszczeniach, gdzie pożar nie zdążył rozprzestrzenić się, a jednak zachodzi możliwość, należy natychmiast stosować posiadane środki przeciwpożarowe.

202. Przy gaszeniu pożaru zależnie od sytuacji należy kierować się następującymi zasadami:

- jeżeli pożarem objęty jest budynek oddalony i nie istnieje możliwość rozprzestrzeniania się pożaru, kieruje się wszystkie zasadnicze siły i środki do gaszenia pożaru w tym budynku;
- jeżeli pożar objął część budynku i rozprzestrzenia się na inne części tego budynku lub na budynki sąsiednie — zasadnicze siły i środki kieruje się do gaszenia pożaru w tej części budynku, a tylko niezbędną część sił i środków kieruje się do zabezpieczenia zagrożonej części budynku lub innych pomieszczeń.

203. Przy gaszeniu pożaru osoby pracujące bezpośrednio powinny:

- podchodzić do ognia jak najbliżej zajmując takie miejsce, aby nie być poparzoną lub uderzoną przez walące się części budynku, być w kontakcie z przełożonymi i mieć zapewnione wyjście z rejonu pożaru chociażby w jednym kierunku;
- tłumić płomień kierując strumień wody bezpośrednio w miejsce najbardziej zagrożone: w razie gaszenia

pionowych powierzchni, kierować strumień wody z góry do dołu;

- przy gaszeniu pożaru w poszczególnych częściach budynku kierować strumień wody w pierwszej kolejności na te części konstrukcji, które po spaleniu mogą spowodować zawalenie się górnych części budynku;
- w czasie ochrony od ognia budynków, zbiorników z gazami pod ciśnieniem, należy kierować strumień wody w te miejsca, które najwięcej nagrzewają się lub na tę konstrukcję, której zagraża płomień;
- równocześnie z gaszeniem ognia działać na korzyść załóg pracujących przy ratowaniu ludzi, wynoszeniu sprzętu i rozbieraniu konstrukcji kierując strumień wody w odpowiednie miejsca;
- w czasie gaszenia bomb zapalających działać szybko i energicznie i zależnie od rodzaju środków zapalających stosować odpowiednie zabezpieczenia.

204. Zdjęcie lub rozbiórkę niektórych części konstrukcji przeprowadza się w celu:

- wypuszczenia dymu;
- ujawnienia niewidocznych ognisk;
- uniemożliwienia rozprzestrzeniania się ognia;
- zastosowanie środków gaszenia;
- zabezpieczenia budynku przed gwałtownym zawaleniem się;
- ratowania ludzi lub wynoszenia sprzętu.

Zakres prac związanych z rozbiórką konstrukcji określa każdorazowo szef pogotowia przeciwpożarowego.

205. Jeżeli otrzymany materiał po rozbiórce konstrukcji utrudnia pracę związaną z gaszeniem pożaru lub korzystnie wpływa na zwiększenie pożaru, należy taki materiał usunąć drogą wynoszenia go z pomieszczeń lub zrzucania z górnych pięter, przy czym należy pamiętać o zachowaniu środków ostrożności. We wszystkich wypadkach usuwania

materiałów lub rozbiórki konstrukcji należy dążyć do nie uszkodzenia przewodów i urządzeń centralnego ogrzewania, gazowych, telefonicznych, telegraficznych i elektrycznych.

206. W razie gdy urządzenia lub przewody elektryczne są pod prądem, należy prąd wyłączyć. Przecięcie przewodów elektrycznych możliwe jest tylko przy niskich napięciach (do 250v), przy zastosowaniu specjalnych nożyc, rękawic gumowych, butów lub kaloszy gumowych. Ponadto przy pracy tej należy posiadać nod nogami gumowy dywanik. Wyłączanie prądu o wysokim napięciu dozwolone jest tylko personelowi obsługującemu dane urządzenia lub sieci. Przerzynanie przewodów z wysokim napięciem jest nie dozwolone.

Zakończenie prac

207. Pożar zlokalizowany jest wówczas, gdy uniemożliwione jest dalsze jego rozprzestrzenianie się. W celu uniknięcia zniszczenia nie uszkodzonych części budynku lub sprzętu, od tego czasu gaszenie odbywa się słabymi strumieniami wody, a niepotrzebny sprzęt przeciwpożarowy należy zwinąć.

208. Szef pogotowia nakazuje zakończenie prac, określa jakie siły i środki nadal pozostają przy pracy, a jakie przygotowują się do odjazdu.

209. Ostateczne przygotowanie się do odjazdu odbywa się wówczas, gdy pożar zostanie całkowicie zlikwidowany i gdy wszystkie załogi opuszczą teren pracy.

210. Przed odjazdem szef pogotowia osobiście sprawdza miejsca zlikwidowanego pożaru i ustala:

- czy wszystkie ogniska zostały zlikwidowane;
- czy nie nasuwa się konieczność dodatkowego sprawdzenia tego miejsca (budynek);
- czy nie należy na miejscu zlikwidowanego pożaru pozostawić posterunek przeciwpożarowy.

211. Pożar jest zlikwidowany, gdy wszystkie ogniska zostaną zagaszone i nie istnieje możliwość ponownego zapalenia się.

212. Zwijanie sprzętu przeciwpożarowego powinno odbywać się w kierunku do maszyn (samochodów) przestrzegając w pracy następujących zasad:

- węże przeciwpożarowe rozprostować, wylać z nich wodę, zwinąć je i ułożyć we właściwe miejsce;
- zebrać wszystkie sprzęt, ułożyć go we właściwe miejsca i przymocować;
- sprawdzić ilość oraz sprawność sprzętu i zameldować przełożonemu o gotowości do odjazdu.

213. Jeżeli pododdziały pracowały na terenie skażonym trwałymi gazami bojowymi, należy przeprowadzić wstępne odkażanie sprzętu, po czym stan osobowy tych pododdziałów skierować do kąpieliska. Ostateczne odkażanie sprzętu odbywa się na punktach odkażania.

214. Opuszczenie miejsca pożaru odbywa się na zarządzenie szefa pogotowia przeciwpożarowego.

215. Po przybyciu do punktu zbiórek szef pogotowia daje zarządzenie odnośnie doprowadzenia sprzętu i wyposażenia do gotowości bojowej. Brakujący sprzęt uzupełnia się.

216. Szef pogotowia po zlikwidowaniu pożaru i doprowadzeniu pogotowia do stanu gotowości bojowej melduje komendantowi WTOPlot obiektu o wykonaniu zadania oraz gotowości swego pogotowia do wykonania dalszych zadań.

ROZDZIAŁ XI

SŁUŻBA WETERYNARYJNA

Podejście do miejsc napadu powietrznego

217. Dane o sytuacji na miejscu napadu powietrznego oraz zadanie odnośnie pracy służby weterynaryjnej szef służby otrzymuje od komendanta WTOPlot obiektu.

218. W zadaniu komendant WTOPlot obiektu podaje:

- miejsce i rozmiar wyrządzonych szkód;
- przybliżoną ilość rannych lub chorych zwierząt;
- trasę dojścia do miejsca napadu;
- kolejność prac pododdziałów służby weterynaryjnej;
- najbliższy punkt weterynaryjny, dokąd należy skierować zwierzęta po okazaniu niezbędnej pomocy na miejscu.

219. Po otrzymaniu zadania szef służby natychmiast udaje się ze swymi pododdziałami na miejsce napadu powietrznego, gdzie przeprowadza rozpoznanie w celu ustalenia rozmiarów wyrządzonych szkód, miejsca skupisk zwierząt, ilość ofiar napadu, ustalenia miejsca zatrzymania i rozwinięcia się pododdziałów oraz ustalenia kierunków wyprowadzenia zwierząt.

Dane te szef służby otrzymuje przez osobiste rozpoznanie oraz od posterunków służby bezpieczeństwa i służby obserwacyjno-rejestracyjnej.

220. Pododdziały służby weterynaryjnej udają się na miejsce wypadku pieszo lub samochodami, trasą wyznaczoną przez szefa służby weterynaryjnej.

221. Jeżeli pododdziały odbywają podróż pieszo, to wysła się na odległość 150 — 200 m od maszerujących pododdziałów patrol w składzie dwóch osób, który ma za zadanie uprzedzić maszerujące pododdziały o napotkanych przeszkodach oraz wskazać drogę obejścia.

Przygotowanie sił i środków na miejscu napadu powietrznego

222. Po przybyciu pododdziałów na miejsce napadu, szef służby na podstawie przeprowadzonego rozpoznania podaje miejsce zatrzymania się pododdziałów, miejsce dla wyprowadzonych zwierząt, odcinki pracy dla każdego pododdziału oraz porządek i drogi wyprowadzania zwierząt.

223. Jednocześnie z przygotowaniem miejsc dla zatrzymania się pododdziałów i wyprowadzanych zwierząt, szef służby wysła natychmiast pododdziały w celu wyprowadzania ofiar napadu powietrznego.

224. Miejsce dla zatrzymania się pododdziałów oraz dla wyprowadzania zwierząt wybiera się z uwzględnieniem następujących warunków:

- powinno być wybrane w miejscu przewiewnym od strony kierunku wiatru;
- w oddaleniu od skupisk ludności i zaludnionych zabudowań;
- w odległości nie mniejszej niż 30 m od miejsca napadu. Miejsce to powinno być dogodnie dla wyprowadzenia zwierząt.

225. Zgodnie z zarządzeniem szefa służby urządza się miejsce dla udzielenia pomocy weterynaryjnej zwierzętom. Miejsce dla okazywania pomocy zwierzętom, które przebywały na terenie skażonym trwałymi gazami bojowymi, po-

winno być odizolowane od miejsca okazywania pomocy zwierzętom rannym lub zatrutym nietrwałymi gazami bojowymi.

Miejsca okazywania pomocy weterynaryjnej zwierzętom, które przebywały w terenie skażonym trwałymi gazami bojowymi, powinny być zaopatrzone w koniowiązy, środki do odkażania oraz skrzynie do składania uprzęży i rzędów skażonych. Na miejscu okazywania pomocy weterynaryjnej zwierzętom rannym lub zatrutym nietrwałymi gazami bojowymi powinny znajdować się również koniowiązy i stół na niezbędny materiał weterynaryjny potrzebny do zabiegów.

Prace przy okazywaniu zwierzętom pomocy weterynaryjnej

226. Po przybyciu na miejsce, gdzie znajdują się zwierzęta, należy:

- określić rodzaj odniesionych obrażeń;
- w wypadku stwierdzenia na zwierzętach kropli trwałych gazów bojowych należy natychmiast usunąć je suchym odkażalnikiem;
- zatamować upływ krwi;
- niezwłocznie wyprowadzić je na miejsce okazywania pomocy weterynaryjnej.

227. Jeżeli w czasie napadu powietrznego zwierzęta były w uprzęży lub z ładunkiem, to nie zdejmując uprzęży czy ładunku należy wyprowadzić je na miejsce okazywania pomocy weterynaryjnej.

228. Zwierzęta, które z powodu ciężkich obrażeń nie są w stanie poruszać się, przewozi się je bezpośrednio na punkt weterynaryjny.

229. Odkażanie zwierząt, które zostały skażone trwałymi gazami bojowymi, odbywa się w następujący sposób:

- na odkażoną głowę zwierzęcia nakłada się torbę (karmiak) oraz podwiązuje krótko ogon;

— całą powierzchnię skóry posypuje się odkaźnikiem i naciera ręką w gumowej rękawiczce.

W porze letniej zwierzęta po odkażeniu powinny być obmyte wodą, a w porze zimowej — oczyszczone tylko szczotką.

230. Zwierzęta skażone trwałymi gazami bojowymi po okazaniu im pierwszej pomocy skierowuje się do najbliższego punktu weterynaryjnego.

231. Odkażanie przejąć dla wyprowadzenia zwierząt, przeprowadzają pododdziały służby odkażania.

Praca w warunkach zimowych

232. W porze zimowej praca służby weterynaryjnej odbywa się w następujący sposób:

- dla okazywania pomocy weterynaryjnej należy wykorzystać znajdujące się w pobliżu szopy, stajnie, podwórze itp.
- zwierzęta które zostały skażone trwałymi gazami bojowymi bezpośrednio po ich wyprowadzeniu z miejsca napadu powietrznego odkaża się suchymi odkaźnikami i skierowuje się do punktów weterynaryjnych;
- wszystkim pozostałym zwierzętom (rannym, zatrutym nietrwałymi gazami bojowymi itp.) okazuje się pomoc weterynaryjną na miejscach okazywania pomocy (w szopach, stajniach), jeżeli rodzaj obrażeń nie wymaga skierowania ich do punktów weterynaryjnych.

Zakończenie prac

233. Po zakończeniu wszystkich prac związanych z okazywaniem pomocy weterynaryjnej szef służby weterynaryjnej wydaje polecenia odnośnie przygotowania się do odmarszu.

Do prac przygotowawczych należy:

- ułożenie sprzętu i materiału weterynaryjnego do skrzyń, rozbiórka koniowiązów i przeniesienie wszystkiego sprzętu na miejsce zatrzymania się pododdziałów;
- odkażanie miejsc, na których odkażano zwierzęta skażone trwałymi gazami bojowymi i środki służby weterynaryjnej;
- skierowanie do punktów odkażania sprzętu i uprząży skażonej;
- skierowanie do kąpieliska osób biorących udział w odkażaniu zwierząt skażonych trwałymi gazami bojowymi lub pracujących na terenie skażonym.

234. Po zakończeniu pracy i przybyciu na miejsce zbiórek szef służby sprawdza stan jakościowy i ilościowy sprzętu. Sprzęt oraz materiał zużyty uzupełnia się, a uszkodzony naprawia we własnym zakresie.

235. O zakończeniu prac i gotowości pododdziałów do wykonania dalszych zadań melduje szef służby weterynaryjnej komendantowi WTOPlot obiektu.

236. W zależności od decyzji komendanta WTOPlot obiektu stan osobowy służby weterynaryjnej może być zwolniony lub zatrzymany na punkcie zbiórek.

ROZDZIAŁ XII

SŁUŻBA ALARMOWA

237. Służba alarmowa ma zadanie: podawanie sygnału „Alarm lotniczy“, ogłaszanie odwołania alarmu lotniczego, ogłaszanie wszelkiego rodzaju innych alarmów oraz ich odwoływanie — na rozkaz komendanta WTOPlot obiektu.

238. Ogłaszanie alarmów odbywa się za pomocą posiadanych na terenie obiektu środków alarmowania, przy ścisłym stosowaniu sygnałów umówionych (patrz załącznik Nr 1).

239. Ogłaszanie alarmu lotniczego, jak również jego odwołanie odbywa się dla całego obiektu. Ogłoszenie i odwołanie innego rodzaju alarmów może odbywać się dla całego obiektu lub tylko jego części (odcinka zagrożonego).

240. Środki alarmowania mogą być lokalne (dla obiektu) lub oddziałowe.

241. Lokalne środki alarmowania są obsługiwane przez służbę alarmową i mogą być użyte tylko na rozkaz komendanta WTOPlot obiektu.

242. Oddziałowe środki alarmowania są obsługiwane przez służby i pogotowia ogólne oraz posterunki WTOPlot (patrz pkt .26) i mogą być używane na rozkaz szefów tych służb i pogotowiu lub posterunków WTOPlot.

243. Lokalne środki alarmowania powinny być rozmieszczone w pobliżu SD komendanta WTOPlot obiektu i posiadać bezpośrednią łączność z komendantem WTOPlot obiektu.

tu. Ogłoszony sygnał powinien być dobrze słyszany na całym terenie danego obiektu.

244. Oddziałowe środki alarmowania należy rozmieszczać bezpośrednio przy danym oddziale produkcyjnym, hali, składnicy itp.

245. Sygnał ogłoszony oddziałowymi środkami alarmowania powinien być dobrze słyszany na terenie danego oddziału produkcyjnego, jak również we wszystkich pomieszczeniach tego oddziału.

246. Oddziałowe środki alarmowania służą dla rozpowszechnienia (dublowania) sygnałów alarmowych i odwołujących, ogłaszanych przez środki lokalne oraz do ogłoszenia i odwoływania innych alarmów (w wypadku ujawnienia zbliżającego się bezpośredniego zagrożenia — pojawienie się gazów bojowych, pożarów itp.).

247. Szef służby alarmowej jest odpowiedzialny za sprawne funkcjonowanie wszystkich środków alarmowania znajdujących się na terenie obiektu.

248. Posterunki alarmowe wystawia i odwołuje szef służby alarmowej na rozkaz komendanta WTOPlot obiektu.

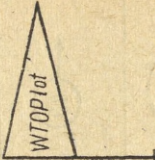

249. Punkt zbiórek służby alarmowej powinien znajdować się przy SD komendanta WTOPlot obiektu lub w pobliżu.

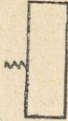

250. Część stanu osobowego służby alarmowej, która nie pełni służby przy środkach alarmowania, a znajduje się na punkcie zbiórek — pełni obowiązki gońców komendanta WTOPlot obiektu.

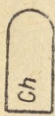

Z E S T A W I E N I E

sygnałów umówionych, znaków taktycznych, skrótów stosowanych w Wojskowej Terenowej Obronie Przeciwlotniczej

Id	T r e ś ć	Skróty	S y g n a ły	Znaki taktyczne
1	2	3	4	5
1	Alarm lotniczy	—	Radiem, telefonicznie lub głosem „Lotnik“, syreną — ciągły sygnał przez 5 min. (przerwa ok. 10 sek.)	
2	Alarm chemiczny	—	Telefonicznie lub głosem „Gaz“ uderzenia co 3—4 sek. w gongi, dzwony, łuski itp.	
3	Alarm pożarowy	—	Telefonicznie lub głosem „Pożar“ częste uderzenia w gongi, dzwony, łuski itp.	
4	Odwołanie alarmu lotniczego	—	Radiem, telefonicznie lub głosem „Alarm lotniczy odwołany“.	

1	2	3	4	5
5	Odwołanie alarmu chemicznego	—	Głosem lub telefonicznie „Alarm chemiczny odwołany.”	
6	Odwołanie alarmu pożarowego	—	Głosem lub telefonicznie „Alarm pożarowy odwołany.”	
7	Posterunek obserwacyjny	PO	—	
8	Stanowisko dowodzenia komendanta Wojskowej Terenowej Obrony Przeciwlotniczej Obiektu	SD Kta WTOPlot	—	
9	Składnica meldunkowa komendy WTOPlot obiektu	SM Kdy WTOPlot		

1	2	3	4	5
10	Punkt zbiórek służb i pogotowi (ze wstawieniem skrótów tych służb i pogotowi).			
11	Patrol chemiczny			
12	Schron przeciwdławkowy			
13	Schron przeciwgazowy			
14	Cdcinek skażony			

1	2	3	4	5
15	Samochód odkażający			
16	Wóz dezynfekujący			
17	Służba obserwacyjno-rejestracyjna	SOR		
18	Służba bezpieczeństwa	SB		
19	Służba sanitarna	SSan.		
20	Służba weterynaryjna	SWet.		
21	Służba odkażania	SOD.		
22	Służba alarmowa	SAL.		

1	2	3	4	5
23	Pogotowie przeciwpożarowe	PPoż.		
24	Pogotowie techniczne	PTech.		
25	Trwałe gazy bojowe	TGB		
26	Nietrwałe gazy bojowe	NGB		

UWAGA: Dla oznaczenia czynności czy przedmiotów nie określonych w wyżej wymienionym zestawieniu, należy postąpić się skrótami i znakami umówionymi ogólnowojskowymi.

